

Profilaktyka chorób nowotworowych

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2023/2024
Wydział	Lekarski
Kierunek studiów	Lekarski
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	Jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne, niestacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Fakultatywny
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka/jednostki prowadząca/e	Zakład Propedeutyki Onkologicznej ul. Erazma Ciołka 27,01-445 Warszawa tel./fax. (022) 57-20-702 nzx@wum.edu.pl

Kierownik jednostki /kierownicy jednostek	Prof. dr hab. n. med. Andrzej Deptała
Koordinator przedmiotu	Dr hab. Anna Badowska-Kozakiewicz abadowska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Dr hab. Anna Badowska-Kozakiewicz, abadowska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Dr hab. Anna Badowska-Kozakiewicz

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	I-VI, zimowy I-VI, letni	Liczba punktów ECTS	2.00
Limit osób	30		
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)			
seminarium (S)			
ćwiczenia (C)			
e-learning (e-L)		30	1.50
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		10	0.50

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Uzupełnienie i rozbudowanie wiedzy studentów na temat znaczenia prewencji pierwotnej oraz promocji zdrowia w zapobieganiu chorobom nowotworowym;
C2	Nabywanie wiedzy dotyczącej chorób nowotworowych nie tylko w aspekcie medycznym, ale także społecznym;
C3	Zdobycie wiedzy, jakie działania są niezbędne, aby móc prowadzić efektywne działania profilaktyczne;
C4	Ukazanie ram formalnych, które określają obecnie funkcjonowanie prewencji nowotworów w Polsce i na świecie;

C5	Wzbudzenie w absolwencie przekonania o konieczności interdyscyplinarnego podejścia do problematyki choroby nowotworowej;
----	--

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie
--	-------------------

Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:

C.W15.	konsekwencje narażenia organizmu człowieka na różne czynniki chemiczne i biologiczne oraz zasady profilaktyki;
D.W1.	społeczny wymiar zdrowia i choroby, wpływ środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) i nierówności społecznych oraz społeczno-kulturowych różnic na stan zdrowia, a także rolę stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych;
D.W2.	społeczne czynniki wpływające na zachowania w zdrowiu i w chorobie, szczególnie w chorobie przewlekłej;
D.W14.	zasady promocji zdrowia, jej zadania i główne kierunki działania, ze szczególnym uwzględnieniem znajomości roli elementów zdrowego stylu życia;
G.W4.	pojęcie zdrowia publicznego, jego cele, zadania oraz strukturę i organizację systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym i światowym, a także wpływ uwarunkowań ekonomicznych na możliwości ochrony zdrowia;

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

D.U2.	dostrzegać oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych oraz właściwie na nie reagować;
D.U17.	krytycznie analizować piśmiennictwo medyczne, w tym w języku angielskim, i wyciągać wnioski;

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studentie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
--------------------------	-------------------

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	zagadnienia związane z zapobieganiem i wczesnym wykryciem choroby nowotworowej, a także ich złożoność. Jest świadomy konieczności interdyscyplinarnego podejścia do problemu choroby nowotworowej;
W2	podstawy biologii nowotworów złośliwych;
W3	metody prewencji pierwotnej nowotworów i promocji zdrowia;
W4	epidemiologię nowotworów złośliwych w Polsce;

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	zaplanować skuteczne działania mogące w realny sposób przyczynić się do ograniczenia występowania poszczególnych nowotworów złośliwych lub/i ich wczesnego wykrycia;
U2	ocenić efektywność i zasadność określonych działań promocji zdrowia prowadzonych przez podmioty prywatne i publiczne;

U3	Student potrafi w sposób interdyscyplinarny rozwiązywać problemy z zakresu prewencji pierwotnej i wczesnego wykrywania nowotworów;
----	--

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	autonomicznego i odpowiedzialnego wykonywania powierzonych zadań w zakresie przedmiotu;
K2	komunikowania się z wykorzystaniem specjalistycznej nomenklatury;

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Seminaria e-learning	<p>I. Wprowadzenie do e-learningu. Zasady przeprowadzania i zaliczenia przedmiotu. Geneza i biologia choroby nowotworowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czynniki inicjujące i promujące proces kancerogenezy, • Etapy procesu kancerogenezy, • Powstawanie przerzutów i drogi przerzutowania, • Powstawanie ogniska wtórnego, • Diagnostyka i leczenie, • Czynniki rokownicze i predykcyjne. <p>II. Epidemiologia i czynniki ryzyka dla wybranych nowotworów złośliwych w Polsce i na świecie: rak płuc, gruczołu krokowego, piersi, jelita grubego, pęcherza moczowego, żołądka, trzustki, czerniak skóry:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnienie pojęć: zapadalność, umieralność, chorobowość, współczynnik przeżycia • Etiopatogeneza nowotworów, • Czynniki ryzyka, • Badania przesiewowe, zasady organizacji oraz kwalifikacji pacjentów, • Trendy i prognozy epidemiologiczne dotyczące wybranych nowotworów złośliwych w Polsce i na świecie. <p>III. Choroba nowotworowa jako wyzwanie społeczne i ekonomiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Społeczny wymiar choroby nowotworowej (postrzeganie choroby nowotworowej, postawy chorych i ich rodzin, przekonania dotyczące zapobiegania nowotworom, a także samej choroby, „terapię alternatywne”), • Koszty bezpośrednie i pośrednie związane z chorobami nowotworowymi – perspektywa pacjenta, płatnika i perspektywa społeczna (m.in. wydatki poniesione na leki, diagnostykę, opiekę; utrata lub pomniejszenie zdolności do pracy; zmniejszony dochód PKB państwa), • Inwestycje w profilaktykę onkologiczną jako obietnica przyszłych oszczędności dla systemu opieki zdrowotnej, • Koszty nowoczesnych terapii onkologicznych, problem równości dostępu. <p>IV. Promocja zdrowia i profilaktyka w onkologii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podstawowe definicje i zagadnienia (konceptje zdrowia i choroby, promocja zdrowia, profilaktyka, edukacja zdrowotna, health literacy, koncepcja pól Lalonde’a, itd.), • Kamienie milowe rozwoju promocji zdrowia (m.in. Konferencja w Ałma Acie, Strategia „Zdrowie dla Wszystkich”, Karta Ottawska na temat promocji zdrowia, itd.), • Profilaktyka pierwotna i wtórna (definicje, zastosowanie, badania profilaktyczne, badania przesiewowe), • Rola profilaktyki i edukacji zdrowotnej w zapobieganiu chorobom nowotworowym, • Zalecenia dotyczące badań przesiewowych w wybranych nowotworach złośliwych. • Rola zachowań prozdrowotnych oraz modyfikowalne czynniki ryzyka rozwoju choroby nowotworowej <p>V. Umocowanie profilaktyki chorób nowotworowych w środowisku administracyjno-instytucjonalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ramowe akty prawne w Polsce i na świecie regulujące kwestie związane z promocją zdrowia, odnoszące się pośrednio i bezpośrednio do profilaktyki chorób nowotworowych 	<p>C.W15 D.W1 D.W2 D.W14 G.W4 D.U2 D.U17 W1 W2 W3 W4 U1 U2 U3 K1 K2</p> <p>C.W15 D.W1 D.W2 D.W14 G.W4 D.U2 D.U17 W1 W2 W3 W4 U1 U2 U3 K1 K2</p>

	<p>(m.in. Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych na lata 2016-2024, Ustawa o Zdrowiu Publicznym, Narodowy Program Zdrowia, Global action plan for the prevention and control of NCDs 2013-2020, World Health Organization, WHO positionpaper on mammography screening),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Główne agendy rządowe i pozarządowe w Polsce i na świecie zajmujące się zdrowiem i promocją zdrowia w powiązaniu z profilaktyką chorób nowotworowych. Zadania, cele strategiczne działalności (Ministerstwo Zdrowia, Centra Onkologii, World Health Organization, International Agency on Cancer Research, US National Cancer Institute), • Rola samorządów w prowadzeniu działań związanych z promocją zdrowia, w tym prewencją nowotworową, • Rola i wpływ organizacji pacjenckich na kształt profilaktyki i opieki onkologicznej w Polsce – osiągnięcia ostatnich lat. <p>VI. Czynniki wpływające na realizację efektywnej profilaktyki chorób nowotworowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czynniki formalne, organizacyjne i ludzkie (m.in. proces oceny, uruchomienia i ewaluacji programów profilaktycznych, wysokość środków na działania, ogólny poziom wiedzy na temat zdrowia i jego determinantów wśród adresatów działań promocji zdrowia), • Uwarunkowania zdrowia i środowiska wpływające na zdrowie (m.in. zasoby społeczne i kulturowe, sieci wsparcia społecznego, wykształcenie itd.), • Relacja pacjent – lekarz, jako jeden z głównych filarów prewencji nowotworowej u osób zdrowych, ale także dla działań promocji zdrowia u osób leczonych onkologicznie, • Główne bariery w prowadzeniu efektywnej profilaktyki chorób nowotworowych w Polsce. <p>VII. Europejski Kodeks Walki z Rakiem (EKWzR) jako skuteczne narzędzie prewencji pierwotnej nowotworów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel i geneza powstania dokumentu, • Zalecenia EKWzR (publikacja 12 Sposobów na zdrowie), • Działania podejmowane w ramach promocji zaleceń EKWzR, • Rola personelu medycznego i pracowników oświaty w propagowaniu zaleceń EKWzR, • Współpraca z Association of European Cancer Leagues i innymi agendami pracującymi nad propagowaniem zaleceń EKWzR. <p>VIII. Palenie tytoniu – bezwzględny kancerogen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papierosy, jako silny czynnik rakotwórczy (skład, potencjał uzależniający, wpływ na zdrowie, problem biernego palenia), • E-papierosy – dane dotyczące użycia, wpływ na zdrowie, • Problem palenia tytoniu wśród personelu medycznego, • Palenie tytoniu przez pacjentów w czasie leczenia onkologicznego (m.in. wpływ na przebieg leczenia i zagrożenie powstania przerzutów), • Możliwości leczenia choroby tytoniowej – leczenie farmakologiczne, wsparcie psychologiczne, rola narodowych quitline’ów na przykładzie Polski, • WHO Framework Convention on Tobacco Control (FCTC) – główne założenia strategicznego dokumentu. <p>IX. Skuteczna i nowoczesna promocja zdrowotna w odniesieniu do chorób onkologicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skuteczne narzędzia w promowaniu prozdrowotnych zachowań w grupach ryzyka oraz w populacji generalnej, • Główne błędy popełniane w edukacji zdrowotnej (m.in. stosowanie założeń podejścia „spray and pray” względem udostępniania informacji), • Czynniki wpływające na skuteczną edukację – m.in. teoria „Burning platform”/”Need of urgency”, • Koncepcje działań wspierających promocje zdrowia w odniesieniu do chorób nowotworowych, stosowanie zasad opublikowanych w dokumencie „12 zasad w komunikacji zdrowotnej”, • Przykłady dobrych i złych praktyk w działaniach promujących zdrowie, • Marketing społeczny w profilaktyce nowotworowej - przykłady kampanii. <p>X. Zajęcia podsumowujące. Współczesne kierunki rozwoju oraz znaczenie profilaktyki w onkologii.</p>	<p>C.W15 D.W1 D.W2 D.W14 D.W14 G.W4 D.U2 D.U17 W1 W2 W3 W4 U1 U2 U3 K1 K2</p>
--	---	---

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Jerzy B. Karski, Promocja Zdrowia, Wyd. IGNIS, Warszawa 1999, wyd. 3,
2. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020,
4. Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych na lata 2016-2024.

Uzupełniająca

1. World Health Organization, Global Action Plan for the Prevention and Control of NCDs 2013-2020

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
C.W15, D.W1, D.W2, D.W14, G.W4, D.U2, D.U17, W1, W2, W3, W4, U1, U2, U3, K1, K2	kolokwium	Próg zaliczeniowy 60 %

9. INFORMACJE DODATKOWE

Kolokwium końcowe składa się z 10 pytań jednokrotnego wyboru. Do uzyskania zaliczenia niezbędne jest zapoznanie się ze wszystkim materiałami zamieszczonymi na platformie e-learning.wum.edu.pl i uzyskanie co najmniej 60% punktów z kolokwium. Kolokwium końcowe w formie on-line odbędzie się przed sesją (informacje o terminie i godzinie kolokwium zostaną podane w październiku 2023 dla uczestników w semestrze zimowym i w marcu 2024 dla uczestników w semestrze letnim).

Przy Zakładzie Propedeutyki Onkologicznej działa Studenckie Koło Naukowe Biologii Komórki Nowotworowej. Osoby zainteresowane pracą w kole zapraszamy i prosimy o kontakt.
<http://sknbkn.wum.edu.pl/>

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu, przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich